

Nataša Golob

Fragmenti srednjeveških rokopisov v javnih zbirkah v Sloveniji

2: Ljubljana, Semeniška knjižnica

Ugled Semeniške knjižnice v Ljubljani, edine v celoti ohranjene starejše knjižnice, vrhu vsega naše prve javne znanstvene knjižnice, ki ji čas ni šel prehudo do živega, naj bo ob vseh znanih zakladih arhitekture, slikarstva, umetne obrti in knjižnih spomenikov večji tudi zato, ker je v njenem fondu lepo število fragmentov srednjeveških rokopisov.¹ Vsi doslej znani rokopisni fragmenti so uporabljeni kot strukturni del vezave poznejših knjig, te pa so – skoraj vse – tiskane. Zaradi prijaznosti in zaupanja kolega prof. dr. Marjana Smolika sem imela izbrano gradivo na voljo dovolj časa za zaželen popis in fotografsko dokumentacijo, za kar sem mu posebej hvaležna.

Vsaka enota je izzivalno zanimiva: fragment ima močan vizualen učinek, kadar se kot »srednjeveška obleka« ovija čez knjige (ni več v knjigi), s tem pa nastaja fizično tesen stik med dvema oblikama sporočanja, med rokopisno, kaligrafsko in individualno specifično podobo rokopisnega izdelka ter tiskano knjigo. Ta je zlagoma, kmalu po 1500, izgubila vse sledove svojega pradavnega izhodišča – sedaj je le še industrijski izdelek, malone brez napak. Knjige, ki so oblečene v fragmente, so bile povečini natisnjene v 16. in 17. stoletju. Že to nam pove, da so nekdanji rokopisi postali fragmenti – in makulturni material v rokah knjigovezov – v letih, ko so se prvi lastniki (npr. Janez Krstnik Prešeren, Marko Grbec, Filip Torriani, Frančišek Štefan Florjančič, Janez Andrej Gladič, Karel Jožef Apfalter, Franc Granda (di Grandi), mnogi možje iz družine Dolničar: Janez Anton, Janez Gregor, Frančišek Jožef in Aleš Žiga Dolničar itd.) odločali za vezave svojih knjig. Pogled na letnice natisa nam pove, da gre za povečini sodobna dela in da so bile knjige vezane v rokopisne fragmente (pa tudi v tiske na pergamentih) v letih, ki so blizu rojstnemu datumu Semeniške knjižnice. Takrat je dostopnost, raznovrstnost ponujenih tiskov in njihova ugodna cena potisnila v ozadje rokopisne knjige; za izločanje rokopisnih knjig iz zasebnih in cerkvenih knjižnic so se odločali zlasti takrat, ko rokopisi niso bili več v celoti ohranjeni, ko so bila besedila (pogosto liturgična) zastarela ali so dvomili v brezhibnost rokopisne kopije. Izločene kodekse so za mal denar odprodali knjigovezom.

Knjige iz Semeniške knjižnice so zanimive zaradi več razlogov, ne le zaradi prevlek iz fragmentov srednjeveških rokopisov. Tiskana besedila so namreč pogosto obogatena z ilustracijami (vsaj kot naslovnice in portreti avtorjev): marsikatera upodobitev se je izmaknila našemu spominu, čeprav je v njih skrito upoštevanja in poznavanja vredno likovno in

¹ Literatura o Semeniški knjižnici in knjižnih spomenikih v njej je obsežna, saj se noben pogled na starejše knjižnice tej ustanovi ne more izogniti; tu navajam le ključni deli, ki skrbno citirata druge vire in razprave: Marijan Smolik: *Semeniška knjižnica v Ljubljani*, Kulturni in naravni spomeniki Slovenije 54, Ljubljana 1975. Marijan Smolik: *Janez Krstnik Prešeren in prva ljubljanska znanstvena javna knjižnica*, v: *Academia Operosorum. Zbornik prispevkov s kolokvija ob 300-letnici ustanovitve* (ur. K. Gantar), Ljubljana 1994, str. 64–72.

ikonografsko izhodišče / vzporednica za tabelno in stensko slikarstvo tistega časa. Poleg tega pa so številne knjige zaznamovane s starimi bibliotečnimi signaturami ali z ekslibrisi in tudi s podpisi mož, ki so bistveno posegali v intelektualno življenje Srednje Evrope in ne samo dežele Kranjske. Nemara se bo iz primerjave datumov izdaj, primerjave fragmentov, ki so bili iz istega kodeksa, ekslibrisov in drugih evidenc dal ugotoviti kakšen podatek več o rokopisih, ki so bili še do praga 18. stoletja v naših krajih: med njimi zaenkrat izstopa skupina fragmentov, ki nedvoumno kažejo paleografske in kodikološke značilnosti rokopisov iz poznega 12. stoletja v slogu, značilnem za cistercijanski samostan v Stični. Poleg »stiških fragmentov« v Semeniški knjižnici jih nekaj najdemo tudi v knjižnici Frančiškanskega samostana v Novem mestu.

Nekateri fragmenti srednjeveških rokopisov iz Semeniške knjižnice so bili doslej že na ogled ob priložnostnih razstavah, pa tudi prof. Smolik jih je študentom Teološke fakultete postavil za izpitno gradivo oz. seminarso nalogo. Vendar zvečine še niso bili objavljeni in so prvič popisani po kodikoloških načelih; izjema so le glasbeni fragmenti, ki so znani iz več muzikoloških razprav.² Rokopisni fragmenti gredo vštric z nekaj primerki listinskega gradiva in nekaj zgodnjimi tiski na pergamentu, ki so jih tudi uporabili za strukturne dele vezav, vendar jih nisem vključila v pričujoči razvid. – Sedaj predstavljena skupina 36 fragmentov iz Semeniške knjižnice ni popolna evidenca rokopisnih fragmentov iz te knjižnice: iz izkušenj vem, da se bo prej ali slej našel še kakšen nov fragment, ki je sedaj očem skrit kot okrepitev veznikov v legah ali kot notranja podloga hrbta; v srednjeveške fragmente so mdr. oblekli platnice poznejših rokopisnih knjig.

Popis fragmentov vsebuje: signaturo knjige v Semeniški knjižnici in morebitne olim signature, naslov besedila na fragmentu ali pa nakazuje vsebino besedila, predlaga paleografsko območje in čas nastanka, navaja število fragmentov v knjigoveški strukturi posamezne knjige, dimenzije fragmentov, opredeljuje lastnosti knjigoveškega elementa, s katerim je fragment povezan, navaja pisne in slikarske medije (in dodaja oznako slikarskih elementov), navaja izmerjene ali utemeljeno predlagane podatke o prvotni obliki in merah folija pred razrezom, tip črtne sheme, pikiranje, število vrst in dimenzije vrstične enote, posreduje podatke o nosilcu fragmenta (naslove natisnjenih del, ki jih varujejo platnice), kolofon ter lastniške in druge zgodovinske podatke. – Popis je sam po sebi »nedramatična« zbirka podatkov, ki pa je lahko zanimivo izhodišče in orientacijsko pomagalo za raznovrstne študije. Včasih je dodana še kakšna povsem zasebna opomba o ohranjenosti, ki sodi med sekundarna sporočila in pove, kako se je knjigi godilo, kako zavzeto so denimo brali Horacija in kako nedotaknjen je ostal kakšen slovar.

Sprva sem predvidevala, da bom popise srednjeveških rokopisnih fragmentov lahko objavljala v Zborniku za Umetnostno zgodovino, kjer je leta 1999 izšel tudi popis prve skupine, to so fragmenti iz Arhiva župnijske cerkve sv. Jurija v Piranu. Zato je v naslovu tega seznama zapisana številka »2«.³

Gradivo je hranjeno v svojem prvotnem okolju v ugodnih klimatskih razmerah. V dogovoru s prof. dr. Smolikom so v rokopisne fragmente vezane knjige dobile ovitke iz brezki-slinskega papirja, ki so jih pripravili v Restavratorski delavnici Arhiva Republike Slovenije, čemur je pripomogla prijaznost (in strokovni pogled) dr. Jedert Vodopivec.

² Jurij Snoj, Fragmenti srednjeveških koralnih rokopisov v ljubljanski Semeniški knjižnici, v Muzikološki zbornik XIX /1983, str. 43-51.

³ 3. Nataša Golob: Srednjeveški fragmenti v javnih zbirkah v Sloveniji. 1: Piran, Župnijski arhiv, v: Zbornik za umetnostno zgodovino XXXV/1999, str. 136-146.

Ker v Sloveniji nimamo ustreznih del in pomagal za identifikacijo besedil, kar je pri fragmentih posebej nevhvaležna naloga, mi je pri tem delu pomagal dr. Franz Lackner z Avstrijske akademije znanosti na Dunaju. Vsem trem sem nadvse hvaležna.

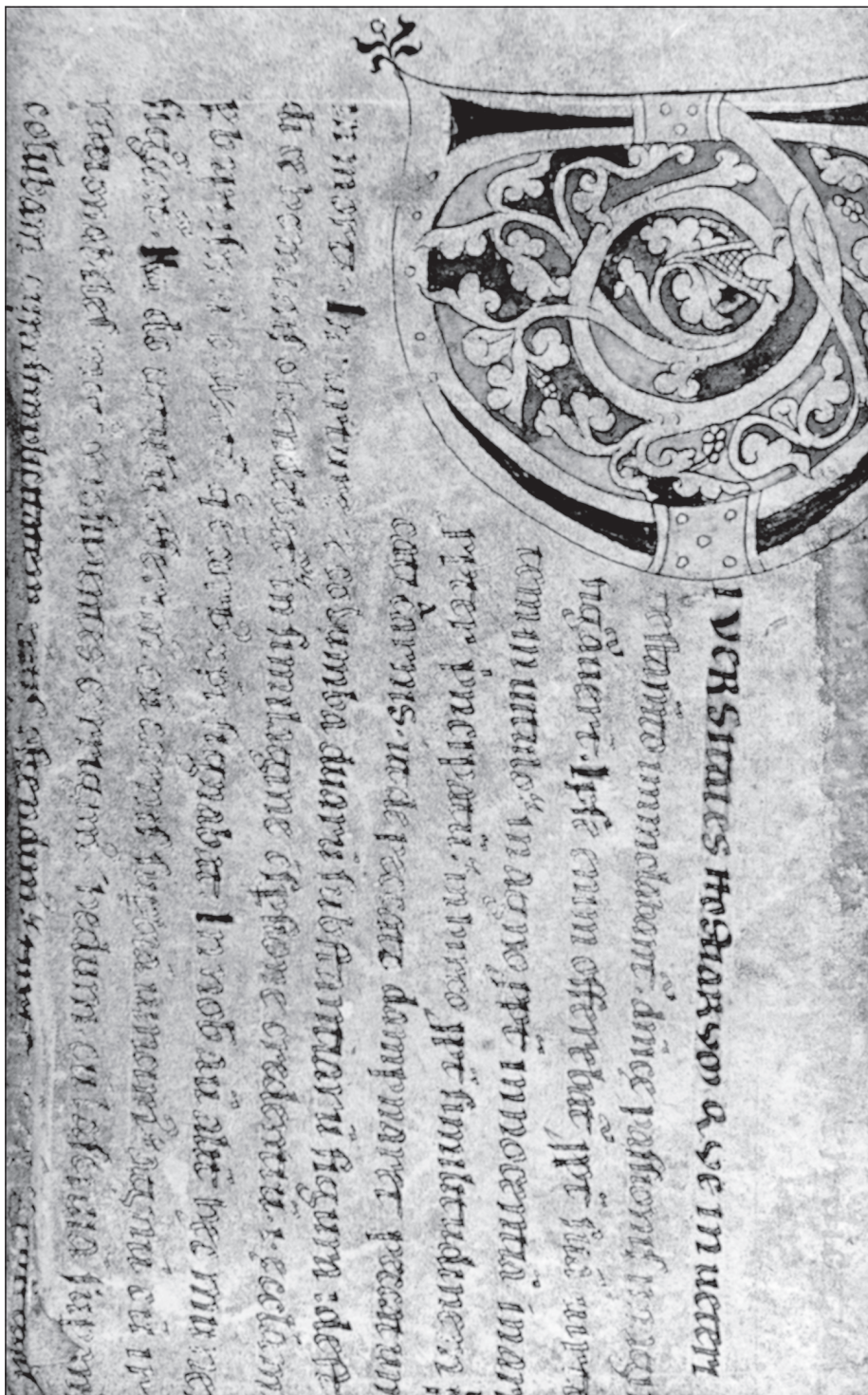
Za napake odgovarjam sama in, tako kot so v srednjem veku imeli navado, naj tudi jaz dodam prošnjo: »Prudens quisquis lector, volumen cum legeris istud, scriptori imperito veniam concede deosco eradere quod superest et non pegriteris aptare quae desunt.«

1. Semeniška knjižnica: T IV. 37 črna (sl. 1)

- Isidorus Hispalensis: Quaestiones in vetus testamentum (Leviticum); prim. Stegmüller: Repertorium biblicum III, No. 5233–5262; Díaz y Díaz: Index scriptorum latinorum medii aevi hispanorum, No. 121.
- Zgodnja gotica, poševnoovalno ožana, sredina 12. stoletja, severovzhodna Francija ali mozansko območje.
- En folij; dimenzije fragmenta z vsetimi zavihki: 195 x 333 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka če tenke in toge kartonaste platnice v dim.: 168 x 100 mm.
- Pisano z rjavo tinto; cinobrasta polnila v stavčnih začetnicah, enako rubricirani incipit v dveh vrstah (Incipit Leviticus.). Slikarska iniciala D(iversitates) je vitična; gre za slog pozne mozanske romanike, s tankimi viticami in pobarvanimi vmesnimi polji (oker, kromoksid in srednjemodra) v temperi. Iniciala je slogovno blizu slikarskemu okrasu, značilnemu za skriptorij v Stavelotu (npr. Pavlova pisma, Bruselj, Bibl. Royale Ms.10752) oz. delom iz skriptorija Bonne Espérance v diecezi Cambrai (npr. Biblija brata Henrika, Bruselj, Bibl. Royale, Ms II.2524. Prim.: Rhein und Maas, Kunst und Kultur 800–1400, Köln 1973, 2, slike na str. 352, 353, 368).
- Pisano v enostolpnem zrcalu, dimenzije pisnega polja 200–210 mm x 140–150 mm; pikiranje ni razvidno, mestoma se razločijo slepe naslonilne in vodilne črte; 29 vrst, vrstična enota 68 mm.
- Nosilec je zbornik medicinsko-agronomskih besedil: Eberhard Gockelio: »Kurzer Bericht von denen wuetenden Hunds Bissen...« Augspurg 1679; s.a.: »Gemeine Land-Haus und Kriegs Arznein...« s.l. 1684; Johannes Bohn: »De Alkali et Acidi insufficienti & pro Principiorum seu Elementorum Corporum...« Lipsiae M.DC.LXXV (1675); Jacob Barner: »Spiritus Vini sine acido...« Lipsiae M.DC.LXXV (1675)
- Lastnoročni Gobčev zaznamek na prvi naslovnici: »Ex bibliotheca Gerbeziana«.

2. Semeniška knjižnica T VI. 24 rdeča

- Bodisi evangelij po sv. Luki (npr. Lk 23, 26–30) ali komentar k njegovemu evangeliju.
- Mozanska pisna šola, slog poznoromanske minuskule, ok. 1175–1180.
- Na hrbtu je nalepka s staro signaturo T. No. 147.
- Fragment enega folija, uporabljen za okrepitev hrbita; dimenzije fragmenta: 320 x 105.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; osnovno besedilo je pisano z rjavo tinto, s cinobrom so potegnjeni okrasni poudarki v stavčnih začetnicah; šlo je za dvostolpno zrcalo, ohranil se je namreč del levega in del desnega stolpca z medstolpnim prostorom, ki je širok pribl. 16 mm, in spodnja margina, široka najmanj 50 mm. Zdi se, da je besedilo kopiral Bernard, pisar iz Stične; besedilo je urejeno na zrcalu z enako vrstično enoto –

Slika 1

9.8 mm – kot je bila uporabljena v obredniku (NUK, Ms 7) in z merami zrcala, ki se skoraj povsem ujemajo z merami v dveh volumnih Gregorjevih Moralij (NUK, Ms 8/I in Ms 8/IV).

- Ohranjenih je 28 vrst, s tem da je bil zgornji del folija odrezan, vidno je suho liniranje.
- Fragment je nalepljen kot okrepitev čez hrbet, platnici sta prevlečeni s »slonokoščeninim« nepopisanim pergamentom.
- Nosilec: Giovanni Valuerde: »Anatomia del corpo hvmano...«, Vinetia MDCVIII (1608).
- Na notranji strani platnic je več zapiskov (izračunov, podatkov o cenah in receptov).

3. Semeniška knjižnica: y VII. 17 rdeča

- Psalter (na sprednji platnici ps. 148, 149, 150 in Canticum Isaie, na zadnji ps. 135, 136 in 137; nemška pisna šola, 13. stoletje.
- En bifolij; dimenzije fragmenta (z všteti zavihki): 283 x 204 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; bifolij je uporabljen tako, da teče veznik po sredini hrbita, na sprednji platnici je besedilo na enostolpnem zrcalu, na hrbitni platnici pa na dvostolpnem zrcalu; dim. platnice: 157 x 95 mm. Širina pisnega stolpca pri enostolpnem zrcalu je pribl. 100 mm, pri dvostolpnem je širina vsakega stolpca pribl. 50 mm, širina medstolpnega prostora pa 7 mm; širina notranje margine pri levem naslonilu pribl. 24 mm, pri desnem naslonilu (na koncu vrste) pa 24–27 mm.
- 28 vrst, vrstična enota znaša 5,3 mm; naslonilne črte zrcala so vrezane, pikiranje ni vidno.
- Pisano s temnorjavo tinto, s cinobrom so zaznamovane rubrike, enovrstične stavčne začetnice, več dve vrsti visokih lombard, za besedo »Ysaia« sledi vrstično polnilo iz treh vzporednih črt.
- Nosilec: »Apologia Roberti S. R. E. Cardinalis Bellarmini pro responsione svua ad librum Iacobi Magnae Britanniae regis etc.« Coloniae Agrippinae, M.DC.X (1610); vezano prek dveh usnjenih vezic, ki sta na spoju platnice in hrbita speljani na zunanjo stran; kartonske platnice, ki so bile precej črvojede.
- Na naslovnici je več pripisov, med njimi trije ekslibrisi: (1) Bibliotheca Oberburgensis / Sum Thomae Noni / Epi Labacensis / 25. Martij 1672; nato (2): Cathalogo inscriptij Tit. Contorneu / sista. A. 77 in na hrbitni strani: (3) Ex libris I:llm et R:mi principis Labacens bibliot: Oberburgen. Na sprednji strani sta pripisa: Terret labor! in Aspice prae/mium.
- Več pripisov, glos in kazalk v vsej knjigi, na notranji strani platnice piše, da je knjiga dvojnik (in duplo), na 2. predlistu je napisana 68. molitev Sv. Bernarda iz Clairvauxa k Visoki pesmi s pripisom »fol. 93 in Rosp. in Apol.«.

4. Semeniška knjižnica Z VII. 14 črna

- Neidentificirano besedilo, najbrž komentar k pismom sv. Pavla o ljubezni do bližnjega; nemška pisna šola, 13. stoletje.
- Olim signatura: št. 3 iz knjižnice neznanega lastnika; na notranji strani sekundarno vlepljenega predlista je zaznamek: N.3 inscriptus: Carminum, et Epistolarum Libri 8.vo.
- En folij; dim. fragmenta (všteti zavihki): 175 x 233 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka čez trde kartonske platnice, dim. 157 x 100 mm.

- Pisano s kostanjevorjavo tinto; dva stolpca, vsak širok pribl. 70 mm, šir. medstolpnega prostora: pribl. 8 mm; šir. leve margine: 34 mm; pikiranje in liniranje ni vidno; ohranjenih je 38 vrst, vrstična enota 5,8 – 6,2 mm; okrasa ni.
- Fragment je ohranjen kot prevleka platnic knjige: »Q. Horatii Flacci Venusini: Latinorum Lyricorum facile... Venetij M.DC.XXX VI.« (1637); na koncu je priključen traktat Alda Manucija: »De Undeviginti Generibus Horatij«; izvorna naslovnica ni ohranjena, zato je vlepljen moder papir, na katerem so napisani podatki.
- Ex libris ni; nekatera Horacijeva besedila so bogato glosirana (Ad Pisones, nekatere satire, med epistolami posebej Ad Lollium); na sprednjem in hrbtnem spojnem listu je zapisan osnutek besedila v latinščini (17.stol.)

5. Semeniška knjižnica: X V. 15 črna

- Komentar k 1. pismu Korinčanom; nemška gotica, druga pol. 13. stoletja (mogoče iz iste pisne šole kot fragment št. 6).
- En folij; dim. fragmenta (z zavihki samo na stranski, tj. vertikalni obrezi): 148 x 261 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, uporabljen kot pergamentna platnica (148 x 103 mm).
- Pisano s črno tinto, s cinobrom so podčrtane nekatere misli (primarna verzija).
- Dimenzije pisnega polja: pribl. 190 x 120 mm; pisano v enem stolpcu; naslonilne in vodilne črte so potegnjene s tinto, pikiranja ni videti; širina stolpca pribl. 120 mm, višina zgornje margine najmanj 30 mm, notranje najmanj 20 mm, zunanje najmanj 30, spodnje najmanj 60 mm; 31 vrst, vrstična enota je 6,3 mm; prvotne dimenzije folija so bile približno 280/300 x 170/180 mm.
- Pergamentna vezava brez jedra, na notranji strani polepljeno s papirjem, ki je delno natrgan in razkriva bel pergament v notranjosti; galunski trakovi za zavezovanje so odrezani; vezava je ohranjena brez resnih mehanskih poškodb, je pa precej umazana.
- Nosilec Hieronymus Megiserus: »Sententiae insigniores« Graeci Stiriae 1592.
- Številni pripisi, ex libris prvega lastnika »Ignat... P...« in letnico 1619 je druga roka delno zbrisala in spremenila v svoj ex libris »Ex Bibliotheca Ignatij Antonij Purger« (?) in v letnico 1671.

6. Semeniška knjižnica: O VII. 11 črna

- Neidentificirano besedilo, ki govori o očeh; mogoče gre za delo Petrus Lemovicensis: Tractatus de oculo morali; nemška gotica, druga pol. 13. stoletja (mogoče iz iste pisne šole kot fragment št. 5).
- Fragment enega folija; dim. fragmenta (z zavihki samo na vertikalni obrezi): 179 x 234 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka platnic (dim. 144 x 95 mm).
- Pisano s temnorjavo tinto, cinober za poudarke stavčnih začetnic in podčrtane besede.
- Pisano v dveh stolpcih, širina (desnega) stolpca pribl. 138 mm, širina medstolpnega prostora je pribl. 10–12 mm, širina spodnje margine je pribl. 68 mm, zgornja je odrezana.
- Ohranjene so vrezane naslonilne črte za okvir zrcala; ohranjenih je 26 vrst (kar je približno dve tretjini), vrstična enota je pribl. 4,3 mm.
- Ohranjeno kot prevleka čez tenke in trde kartonaste platnice, galunski trakovi za zavezovanje so odstranjeni; površinsko precej obdrgnjeno in umazano.

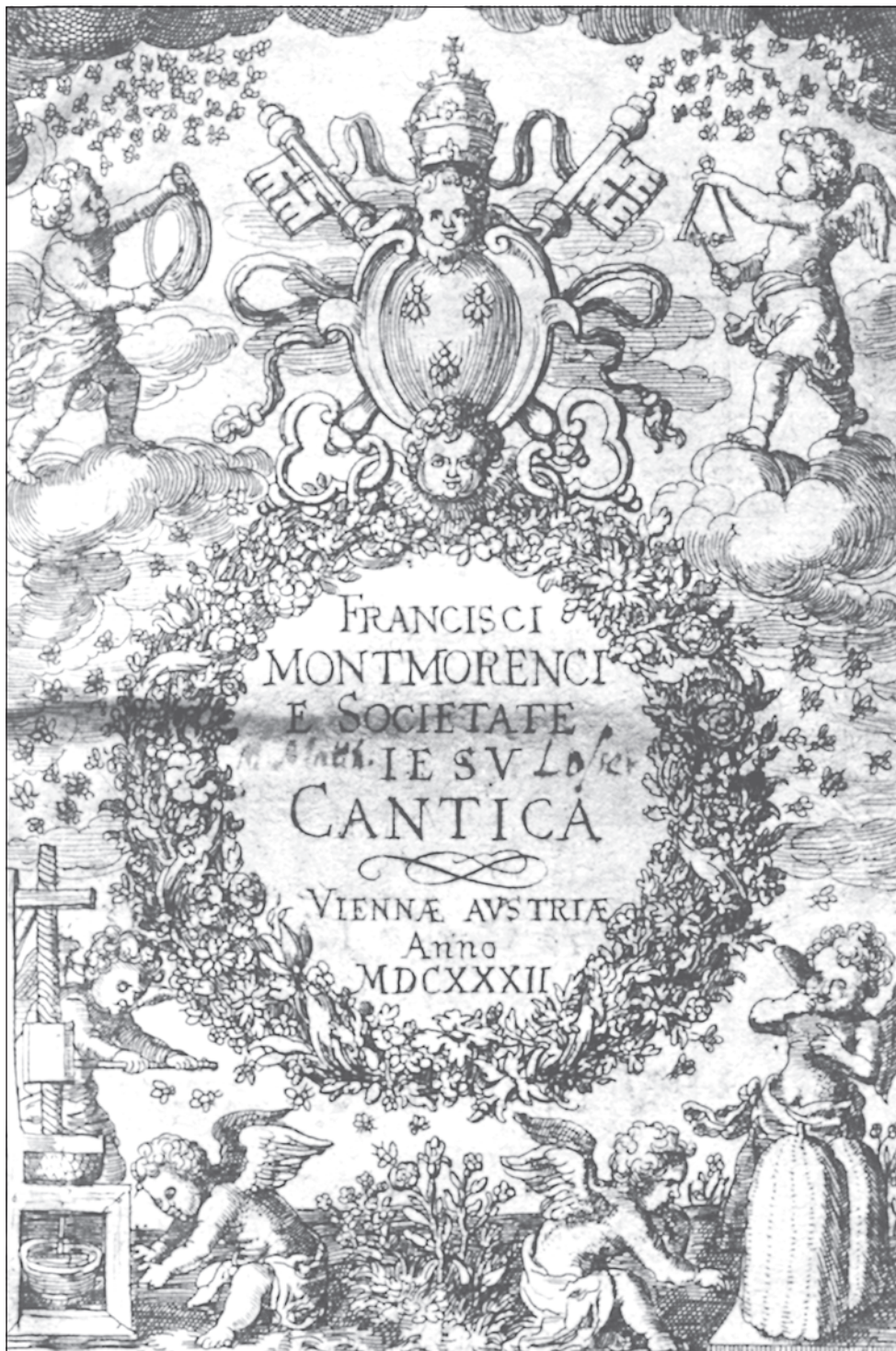
- Nosilec: Francisco de Montmorency: »Cantica«, Viennae MDCXXXII (1632).
- Na naslovnici je podpis lastnika »M. Math. Losser«, na notranji strani zadnje platnice je zaznamek »Anno d. 1680«. Bakrorezna naslovnica je ikonografsko zanimiva: izraža poklon papežu Urbanu VIII. Barberiniju: cvetlični venec, ki obdaja ime avtorja, naslov knjige ter kraj in leto izida, krona na vrhu papežev grb, sredi rojev čebel so v simbolična dejanja zapleteni angelci. Bakrorez ni podpisan.

7. Semeniška knjižnica: Z I. 17 črna

- Dve teološki besedili, pet fragmentov v glagolici in poznoromanski minuskuli (prim. z enotama 8 in 9).
- A: fragment glagolskega misala za hrbet; poznogotska glagolica, t.i. glagolica textualis oz. ustavno pismo, severnojadranski krog, 15. stoletje.
- Dimenzije hrbtnega fragmenta z zavihki vred: 165 x 45–50 mm.
- Pergament, verjetno obojestransko popisan; rjava tinta za osnovno besedilo in rdeča za naslove; ohranilo se je 21 vrst, vrstična enota meri 6,2 mm.
- B: štiri fragmenti latinskega teološkega besedila za vogale platnic; mozanski krog, ok. 1175–1180.
- Dimenzije trikotnih odrezkov za okrepitve vogalov pribl. 41 x 30 x 30 mm oz. po diagonali s podplepljenim delom vred pribl. 47 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; rjava tinta za osnovno besedilo in rdeča za stavčne začetnice; ohranilo se je do 5 vrst na posameznem vogalnem odrezku; vrstična enota meri pribl. 7,0 mm; gre za pisavo iste šole kot ji pripadata t.i. Gregorjev in Izidorjev mojster iz Stične.
- Fragmenti so se ohranili kot okrepitve na polpergamentni vezavi: tenke kartonaste platnice so prevlečene z rjavo-črnim brizganim papirjem.
- Nosilec: Filippo Mengarelo: »Parinda, Favola pastorale«, Venetia, M DC XXIII (1623) in Jacopo Rossi: »Il Tommaso Moro. Opera scenica«. In Bologna (s.a.)

8. Semeniška knjižnica: Z VI. 9 črna (sl. 2)

- Dve teološki besedili, pet fragmentov v glagolici in poznoromanski minuskuli (prim. s št. 7 in 9).
- A: latinski fragment za hrbet; mogoče: Ambrosius Mediolanensis: De sacramentis, lib.I. cap. 1 (prim. CSEL 73, 1535); mozanski krog, ok. 1175– 1180.
- Dimenzije hrbtnega fragmenta: 150 x 36 mm.
- Pergament, verjetno obojestransko popisan; rjava tinta za osnovno besedilo in rdeča za naslove; ohranilo se je 19 vrst, vrstična enota meri 6,8 mm.
- B: štiri fragmenti glagolskega liturgičnega besedila za okrepitve vogalov; mogoče gre za odrezke iz misala; severnojadranska poznogotska glagolica, 15. stoletje.
- Dimenzije trikotnih odrezkov za okrepitve vogalov nekoliko nihajo, po diagonali merijo pribl. 60 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; rjava tinta za osnovno besedilo in rdeča za stavčne začetnice; ohranjene so po 3 vrste na posameznem vogalnem odrezku; vrstična enota meri pribl. 7 mm. Elementi zrcala niso razvidni.
- Fragmenti so ohranjeni kot okrepitve na polpergamentni vezavi, tenke in trde kartonaste platnice so prevlečene s tiskanim papirjem v vijolični in zlati barvi (cvetlični vzorec).

Slika 2

- Nosilec: Gio: Battista Boccabadati: »Le garre del Merito.« Tragicomedia. Bologna M.DC.LXXXV (1685), Carlo Sigismondo Capece: »Il Dottore Impaurito.« Opera scenica, Roma 1719; Una religiosa Claustrale: »Il Trionfo del Divino Amore. Riportato dall'Anima Ragionevole Ad onta del Nemico Commune Il Demonio.« Opera intellettuale, Teologica e Sacra. Venezia, MDCCXXV (1726).

9. Semeniška knjižnica: Z VI. 10 črna

- Misal v hrvaščini; severnojadranska glagolica, 15. stoletje (prim. s št. 7 in 8).
- Pet pergamentnih fragmentov, obojestransko popisanih, uporabljenih kot okrepitev hrbita in vogalov.
- Dimenzije fragmentov: 147 x 64 mm za hrbet in približno 95 mm po diagonali za vogalne fragmente.
- Osnovno besedilo je pisano z rjavo tinto, stavčne začetnice so pisane v cinobru.
- Elementi zrcala niso razvidni, na hrbtu je ohranjenih 22 vrst, na odrezkih za vogale po 3 vrste, vrstična enota je 6,3 mm.
- Fragmenti so sestavine polpergamentne vezave; osnova so tenke in trde kartonaste platnice, tiskani papir je modrozeleno barve z zlatim cvetličnim vzorcem.
- Nosilec: Anonimus: »La Rivalità senza premio nelle Nozze d'Evdosia e Genserico ré de Vandali,« Opera scenica. Venetia MDCCIX (1709); Ettore Calcolona: »L'ardito vergognoso,« Napoli M.DC.LXXVI (1676).

10. Semeniška knjižnica: Z VI. 26 črna

- Psalter (ps. 56, 5–11); nemška pisna šola, 15. stoletje.
- En folij; dim. fragmenta 157 x 213 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisano; uporabljen kot prevleka čez tenke kartonaste platnice, dim. 135 x 80 mm.
- Pisano s črnorjavo tinto s široko prirezanim peresom ter s cinobrasto in modro tinto; en stolpec, širok pribl. 180 mm; vidnih 14 vrst, vrstična enota 9,7 mm.
- Dim. prvotnega zrcala se ne da določiti; slabo vidno mokro (s tinto izpisano) zrcalo, pikiranje ni vidno.
- Rubrike in tri iniciale so v rdeči tinti, štiri iniciale pa v modri tinti.
- Ovitek knjige: R.P. Ioan Voelli, s.i.: »Generale artificium orationis ... et de ratione conscribendi... Coloniae Agrippinae M.DC.XI« (1611).
- Ex libris: notranja stran sprednje platnice: 1. (prečrtano) »Ex libris Las«; 2. »Ex libris Joannis Lasogwitz. Cathalogo inscriptus« (desno spodaj:) »No. 6«; 3. na zalistu: »Sum ex libris Alexij Sigis/mundi Thalnitsher 1699«; probationes pennae na notranji strani sprednje platnice in na zalistu: »Secula nostra. omnia / Dei; Sanctus Sanctus; Deus uiuat; Gloria Soli Deo«.

11. Semeniška knjižnica: M. I. 2 črna

- Neopredeljeno filozofsko besedilo, gotica (francoska šola?), verjetno 2. polovica 13. stoletja.
- Na hrbtu je stara etiketa iz Grbčeve knjižnice № No. 136.

- Fragment enega folija z dvostolpnim zrcalom, uporabljen za prevleko kartonastih platnic (dim. 133 x 80 mm); dimenzije fragmenta z všteti zavihki: 153 x 217 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; pisano s črno in rdečo tinto; ohranjen je del levega pisnega stolpca in desni stolpec širine 65 mm, šir. medstolpnega prostora je pribl. 10 mm, šir. desne margine 48 mm, širina zgornje margine najmanj 24 mm.
- Zrcalo ni razvidno, ohranjena je zgornja črta na okviru zrcala, naslonilnih in vodilnih črt ni; ohranjenih 51 vrst, vrstična enota 3,8 mm.
- Okrasne prvine: z rdečo tinto napisani paragrafi in dvovrstična iniciala Q s fleuroniranim repom.
- Knjiga vsebuje dve deli Leonarda Lessia, S.J.: »Quae Fides et Religio sit capessenda...« Pragae 1610 in »Consultationis de Religione appendix« Pragae 1612.
- Na naslovnici je Gladičev ex libris z letnico 1653.

12. Semeniška knjižnica: Y I. 38 rdeča (sl. 3)

- Obrednik: spredaj so splošna navodila, na hrbtni strani pa je segment iz verzificiranega naštevanja praznikov (s tremi responzoriji). Ker sta med svetniki imenovana škof Agilulf in Ewald, je bil obrednik verjetno namenjen za rabo v kölnskem območju, kjer so njuna praznika obhajali; nemška gotica, 14. stoletje.
- Na hrbtu sta dve stari etiketi, na prvi je ime avtorja (Kleblsperger Gottfried), na drugi je bila signatura z oznako postavitve v prvotni knjižnici, ki je prekrita z nalepko sedanje signature.
- En bifolij; dimenzije skupaj z zavihki 163 x 250 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, uporabljen kot prevleka čez tenke trde kartonaste platnice.
- Pisano s temnorjavo tinto in cinobrom, to so rdeči paragrafi in dve lombardi, visoki 3 vrste oz. 18 mm.
- Ohranjen je spodnji del pergamentnega bifolija; zrcalo je enostolpno, naslonilnih in vodilnih črt ni, veznik teče po sredini hrba; širina stolpca 78 – 80 mm, širina notranje margine 23 mm; ohranjenih je 18 vrst, vrstična enota je 5,7 mm.
- Nosilec: Gottfrid Kleblsperger: »Psalterium Marianum« Prüg M.DC.XXXIII (1633). Naslovnica je prikupen bakrorez,olistani veji vrtnice objemata napis, na vrhu je Marija z otrokom na oblaku med sv. Lovrencem in sv. Štefanom, spodaj stojita sv. Norbert in njegov vzornik, sv. Avguštin pred wiltenskim samostanom.

13. Semeniška knjižnica: Z VII. 20 črna

- Komentar k psalmom (k ps. 118), nemška pisna šola, konec 13. ali na prehodu v 14. stoletje.
- Fragment enega folija z dvostolpnim zrcalom; dimenzije fragmenta z zavihki: 185 x 277 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, uporabljen kot prevleka tenkih in trdih platnic (dim. 161 x 90 mm).
- Pisano s temnorjavo tinto in cinobrom, ki je uporabljen za podčrtavanje, poudarjene stavčne začetnice, paragrafe, rubrike in dvovrstično lombardo.
- Ohranjena sta oba pisnega stolpca, dimenzij prostih robov pa se ne da izmeriti; širina vsakega pisnega stolpca je 66 mm, širina medstolpnega prostora je pribl. 14 mm, tako da so dimenzije pisnega polja pribl. 146 x 233 mm; vodilne črte so risane z rjavim svinčnikom; v stolpcu je 40 vrst, vrstična enota je 5,8 mm.

Slika 3

- Nosilec: (s.a.) »Praecepta Rhetorica pro gymnasiis RR. PP. Societatis Jesu. Proviciae Austriae, Viennae M.DC.XXXX« (1640).
- Dva ekslibrisa: na naslovnici: »J. Jac. Spring.«; na prvi strani besedila: »Catalogo Bibliothecae Publ: Episcopalis Labac: inscript:«

14. Semeniška knjižnica: S IV. 10 rdeča

- Misal, avstrijska ali češka šola, 15. stoletje.
- En folij; dim. fragmenta (z všteti zavihki): 171 x 250 mm, kar je najbrž dimenzija prvotnega knjižnega folija.
- Pergament žametastega otipa, obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka platnic iz tenkega in trdega kartona, dim. platnice: 150 x 95 mm.
- Besedilo je pisano s temnorjavo tinto, s cinobrom so izpisani paragrafi, okrasne črte v stavčnih začetnicah, 70 mm visoka lombarda I(n diebus), z zeleno tinto pa paragrafi in začetnica 2. poglavja A(d).
- Dim. pisnega stolpca pribl. 185 x 125 mm; šir. leve (sprva zunanje) margine pribl. 45 mm; 25 vrst, vrstična enota 7,8 mm; pikiranja ni, preseva moker naris zrcala na drugi (sedaj notranji) strani folija.
- Fragment je uporabljen kot ovitek knjige: Christophori Kyblin Ö Waffenburg etc.: »Tractatus novvs, de differentiis iuris communis et Bohemici«, Pragae M.DC.LXIII« (1663); tiskano v univerzitetni knjižnici Klementinuma, pred naslovnico je vezan bakrorezni portret avtorja.

15. Semeniška knjižnica: O VI. 21

- Misal, na notranji strani zadnje platnice se bere del sekvence in evangelija iz formularja za Dedicatio ecclesiae; nemška gotica, 15. stoletje.
- Sedanja signatura je zapisana na notranji strani zadnje platnice.
- Del enega bifolija z enostolpnim zrcalom, dimenzije fragmenta z všteti zavihki: 227 x 300 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; uporabljen kot pergamentna vezava brez jedra; na notranji strani sta bili platnici zavoljo čvrstosti polepljeni s papirjem, ki je sedaj odtrgan; vezano je na tri pergamentne vezice z eno nitjo in je zato celota zelo krhka; hrbet je bil sprva polepljen z modrim (ovojnim) papirjem, ki je odtrgan; pergament na notranji strani platnic je zelo svetel, zunanost je precej umazana.
- Ppisano s temnorjavo tinto, z modro in rdečo tinto so vpisane enovrstične iniciiale, s cinobrom naslovi poglavij, pagine (Lxxxi) in dve lombardi (65 oz. 80 mm).
- Dimenzije platnic: 190 x 141 mm, zavihkov na vertikalni obrezi ni; enostolpno zrcalo, šir. stolpca pribl. 120 mm, notranja margina pribl. 28 mm, zgornja margina pribl. 32 – 35 mm; prvotna dim. pergamentnega folija je verjetno bila pribl. 280–300 x 200 mm.
- Zrcalo: ohranjeno pikiranje, vse črte so narisane s tinto, 23 vrst, vrstična enota je 8,4 mm; veznik bifolija je na sredini hrbta, dobro so vidne prvotne (15. stol.) knjigoveške zareze za šivanje.
- Nosilec: Primus Truber: »Artikuli i nauci te stare prave vere, 1562 (Confessio oder Bekanntniß des Glaubens die dem Großmechtigsten Roemischen Keyser Carolo dem fünften überantwort aus den Latein und Teütsch in die Crobatische Sprach verdolmetscht und mit glagolischen Büchstaben getruckt)« Tübingen 1562; izvirne naslovnice ni.

- Zgodovina fragmenta: s svinčnikom pripis na naslovnici: »Last bivše Družbe sv. Vincencija«, številni pripisi, zlasti transliteracije v glagolici pisanega besedila v latinico.

16. Semeniška knjižnica: S II. 5 rdeča

- Evangelij sv. Mateja (27, 53–58), nemška gotica, 15. stoletje.
- Spodnji del bifolija z enostolpnim zrcalom; dim. fragmenta (z zavihki): 172 x 259 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka čez platnice (140 x 85 mm) iz tenkega, trdega kartona, sorazmerno dobro ohranjeno (npr. popolnoma celi kapitali).
- Pisano z rjavo-črno tinto in cinobrom (okrasna polnila v stavčnih začetnicah).
- Širina stolpca je 153 mm; šir. zunanje margine je 60 mm; šir. notranje je pribl. 50 mm. šir. spodnje pa pribl. 70 mm; verjetno je bila prvotna dimenzija folija pribl. 450 mm x 260 mm.
- Naslonilne in vodilne črte so potegnjene s svetlorjavo tinto; ohranjenih je 11 vrst, vrstična enota je 8,0 mm.
- Nosilec: »Oesterreich uber alles wann es nur will... Durch einen Liebhaber der Kayserl. Erbland Wolfart« 1684.
- Na naslovnici je vlepljen ex libris Janeza Krstnika Prešerna.

17. Semeniška knjižnica: Y VI. 11 črna

- Teološko besedilo; nemška pisna šola, 15. stoletje.
- En folij; dimenzije fragmenta skupaj z zavihki: 161 x 239 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; uporabljen kot prevleka čez tenke in trde kartonske platnice (125 x 72 mm), vezano prek treh vezic, galunski trakovi za zavezovanje so odrezani.
- Pisano z rjavo tinto, s cinobrom so poudarjene stavčne začetnice, paragrafi in enovrstična lombarda M.
- Enostolpno zrcalo, šir. pisnega stolpca pribl. 160 mm; drugi elementi zrcala niso razvidni; ohranjenih je 16 vrst, vrstična enota je 8,2 mm.
- Nosilec: Georgius Reeb: »Distinctiones et axiomata philosophica quorum in scholis frequentior usus«, Inngolstadii M.DC.XLII (1642).

18. Semeniška knjižnica: Y VII. 14 črna

- Dva fragmenta liturgičnih besedil.
- A: Misal v latinščini (post communio ob prazniku sv. Štefana), 15. stoletje, dim. 196 x 148 mm.
- Pergament: fin in mehak; obojestransko popisan, glavno besedilo v temnorjavi tinti, s cinobrom dopolnjene stavčne začetnice, neberljiv pripis na spodnji margini, vmesni naslovi (Ad Timotheum); lombarda A v modri tinti.
- Dimenzije platnic: 124 x 75 mm, verjetno dvostolpno zrcalo, šir. enega stolpca je pribl. 85 mm, šir. spodnje margine pribl. 50 mm.
- Pikiranje ni razvidno, vodilne črte so narisane s svetlorjavim svinčnikom; ohranjenih je 8 vrst, vrstična enota je 11 mm, pisano v dveh velikostih.

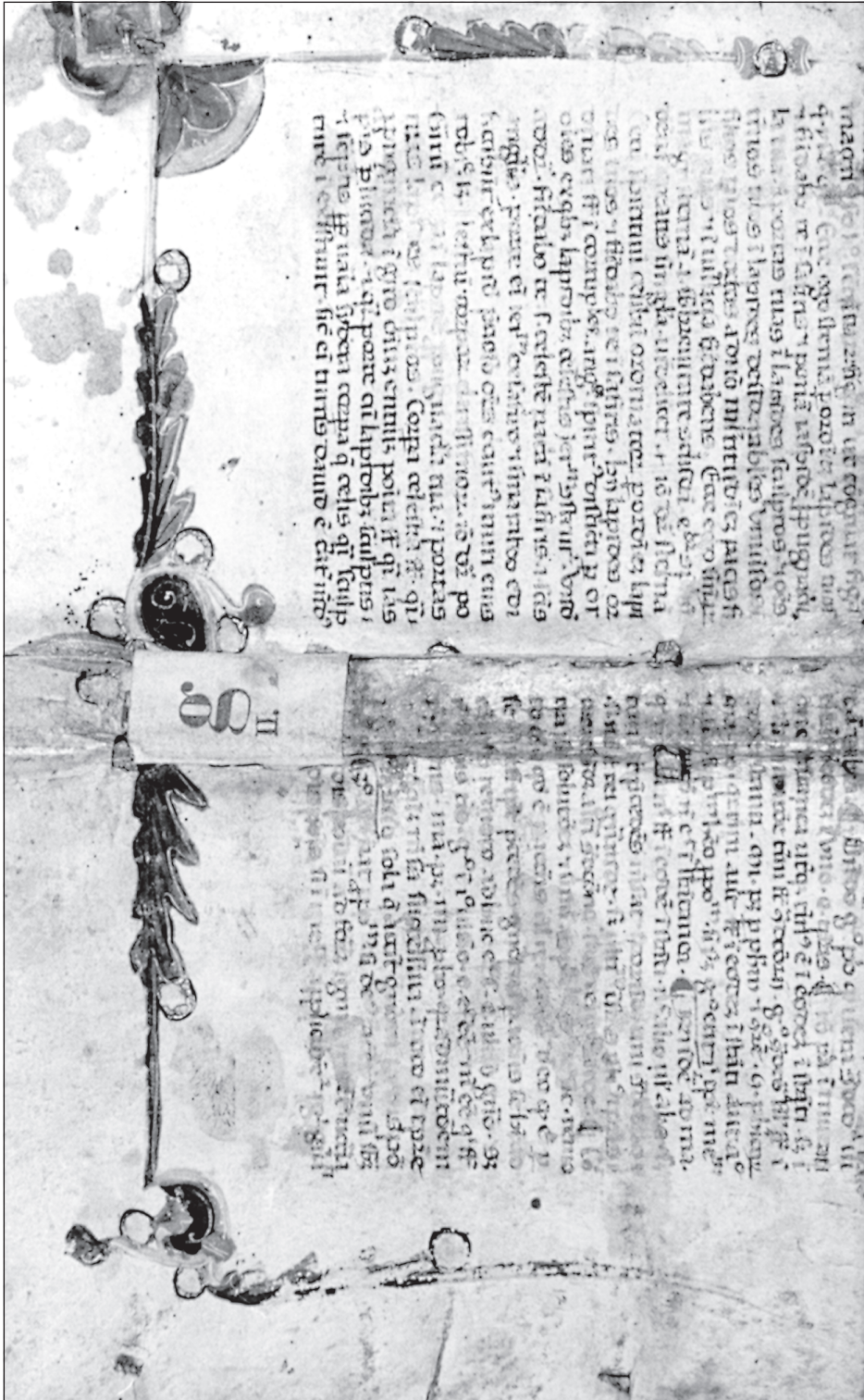
- B: misal v glagolici, severnojadranska knjižna glagolica, 15. stol.; dim. 133 x 55 mm.
- Pergament slabše kakovosti, slabo vidno besedilo, pisano v svetlorjavi tinti in cinobru; ohranjeni sta dve spodnji vrsti besedila in spodnja margina, šir. 43 mm; vrstična enota je 7 mm, drugi elementi zrcala niso razvidni.
- Fragmenta sta prevleka čez tenke in trde kartonaste platnice; latinski fragment je ovit čez obe platnici, glagolski pa je nalepljen prek hrbtna in je slabše ohranjen.
- Nosilec: Georgio Stengelio: »Libellus de Bono et Malo Syllogismo«. Editio Sexta. Ingolstadtii M.DC.XXXI (1631).

19. Semeniška knjižnica: g II. 3 rdeča (sl. 4)

- Fragment posvetnega (verjetno naravoslovnega) besedila; italijanska pisna šola, 13.–14. stol..
- En folij; dimenzije fragmenta z všteti zavijki: 171 x 263 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, uporabljen kot prevleka prek tenkih in gibkih kartonastih platnic (155 x 104 mm); vezano s ploskim hrbtom čez dve pretaknjeni galunski vezici.
- Pisano z rjavo tinto, paragrafi so modri in rdeči, ohranjen je del dekorativne letve, naslikane v medstolpnem prostoru, ter listnega okvira na zunanji in spodnji margini folija; za slikarski okras so uporabili dva odtenka modre barve, dva odtenka zelene, dva odtenka rožnate tempere, cinober, poudarki (npr. listne žile) so naslikani v beli temperi; več je zlatih diskov, ki so kot lističi nalepljenih prek boluma in so močno oškrbljeni, obrobjeni so s črno (sprva srebrno?) tinto; skozi pergament preseva pravokotno polje, na katerem je naslikana večja slikarska iniciala.
- Fragment se je ohranil kot spodnji del folija velikega formata, ki je pri širini 263 – 270 mm meril v višino približno 400 mm, ohranjeno 26 vrst, vrstična enota 3,8 mm.
- Pikiranja, naslonilnih in vodilnih črt ni videti.
- Nosilec: »Ivris civilis et canonici collationes ac differentiae...« Angelopolis Anno M.D.LXX. (1570) in »Von iniuren / Schmahe / zugefugtem spott / hohn und verachtung / Henricum Knaust« Franckfort am Mayn M.D.LXI (1561).
- Več pripisov, na notranji strani sprednje platnice: »Sum Antonij...«; nato: »Sum ex libris M. Casp. Saviceli p.« (prečrtano); »Ex libris Phi. The. Akombi«;

20. Semeniška knjižnica: G IV. 1 črna

- Fragment pravnega traktata, italijanska pisna šola, najbrž 14. stoletje.
- Dva fragmenta, vsak z delno ohranjenim dvostolpnim zrcalom; dimenzije fragmentov: 430 x 234 mm za sprednjo platnico in 425 x 225 mm za hrbtno platnico.
- Pergament, obojestransko popisan; za glavno besedilo je uporabljena temnorjava tinta, s cinobrom so izpisani paragrafi, vmesni naslovi, pagina, dvovrstična iniciala, ki ima preprosto modro in rdeče nitasto okrasje; z modro tinto so izpisani paragrafi in del okrasja ob iniciali.
- Platnici (340 x 218 mm) sta iz trdega kartona; pergamentna fragmenta sta bila del velikega študijskega kodeksa z dvostolpnim zrcalom, širina enega stolpca je pribl. 86 mm, širina medstolpnega prostora je pribl. 15 mm; šir. verj. zunanje margine: 60 mm, širina spodnje margine: 102 mm; zgornja margina ni ohranjena v celoti, čeprav je ohranjena foliacija.
- Zrcalo je narisano s svinčnikom, ostale so vodilne črte; 72 vrst, vrstična enota znaša 4,5 mm.

Slika 4

- Polusnjena vezava ima hrbet iz lisičje rjavega usnja, ki je okrašen z geometrijskimi polji in s pečatniki.
- Nosilec: »Lexicon Ivris Civilis, et Canonici«... Venetiis MDLXXII (1672).
- Na naslovnici je bakrorez Resnice, ki sedi na kozmičnem globusu z označenimi ozvezdji in obročastimi sferami, v rokah drži vejico, okrog se vije trak z napisom: FIAT PAX IN VIRTVTAE TVAE; zraven je ekslibris: »Francisci di Grandis«, ki je prečrtan in zraven piše: »Ad Usum R. S.«; na začetku besedila je vpis: »Catalogo Bibliothecae Publicae Episcopalis Labac: inscript:«

21. Semeniška knjižnica: V IV. 8 črna

- Teološki traktat, italijanska pisna šola, 14. stoletje.
- Dva fragmenta dim. 165 x 116 mm in 167 x 111 mm.
- Izjemno fin pergament; odrezka sta uporabljena kot nalepka na notranji strani platnic; knjiga (173 x 110 mm) ima pergamentno vezavo, pri čemer je zunanja stran iz nepopisanega pergamenta.
- Pisano z rjavo, cinober za paragrafe, okrasna polnila v stavčnih začetnicah in rubrike, na spodnjem robu je iniciala »h«, ki je modra, dopolnjena z rdečim fleuronjem, sprva je bila visoka pribl. 20 mm.
- S tinto narisani okvir za pisno polje, širina enega stolpca je približno 77 mm, šir. medstolpnega prostora pa pribl. 17 mm; ohranjenih je 32 oz. 33 vrst; vrstična enota znaša 4,5 mm.
- Fragmenta sta odrezka iz istega rokopisa in nalepljena na notranjo stran platnic; pergamentna vezava ima tri vidne galunske vezice, galunski trakovi za zavezovanje so odrezani, kapitala sta nepoškodovana.
- Nosilec: več zgodovinskih besedil: »Iustini Historici in Trogi Pompeij historias« (s.l., s.a.), »L. Flori de gestis romanorum« Parisiis 1542, »Sexti Rvffi viri consularis...« (s.l., s.a.), »Messalae Corvini oratoris desertissimi ad Octavianum Augustum de progenie...« (s.l., s.a.).
- Na naslovnici je ex libris: »L. Philippi Torriani«.

22. Semeniška knjižnica: T VIII. 24 črna

- Teološki traktat; italijanska pisna šola, 14. stoletje.
- Dva pergamentna kosa, odrezana z istega dela bifolija in nalepljena eden ob drugem; dimenzije fragmenta 380 x 160 mm; polpergamentna vezava, ki pokriva hrbet in stik z lesenima platnicama; robovi deščic so poševni prisekani, na sprednji platnici je ostal del zaklepa v obliki trilitne sulice.
- Pergament, obojestransko popisan; uporabljen je zgornji del bifolija z dvostolpnim zrcalom; drugi in tretji stolpec sta razvidna v vsej širini, stolpca proti zunanji margini sta že obrezana; dolžina pisne vrste oz. širina stolpca znaša 75–78 mm, izmeriti je mogoče tudi širino dveh medstolpnih prostorov, t.j. 9–10 mm, in obeh notranjih margin (ob prvotnem vezniku), skupaj 60 mm; odrezka sta nalepljena prek hrba in sicer tako, da vrstice tečejo navpično; prvotne dimenzije kodeksa so bile približno 320 x 240 mm.
- Število vrst: 30 na širšem traku in 3 na ožjem, vrstična enota meri 4,4 mm.
- Pisano s črnorjavo tinto, cinober za paragrafe, pike v črkah, za dve vrstici visoke lombarde, za vrstična polnila.

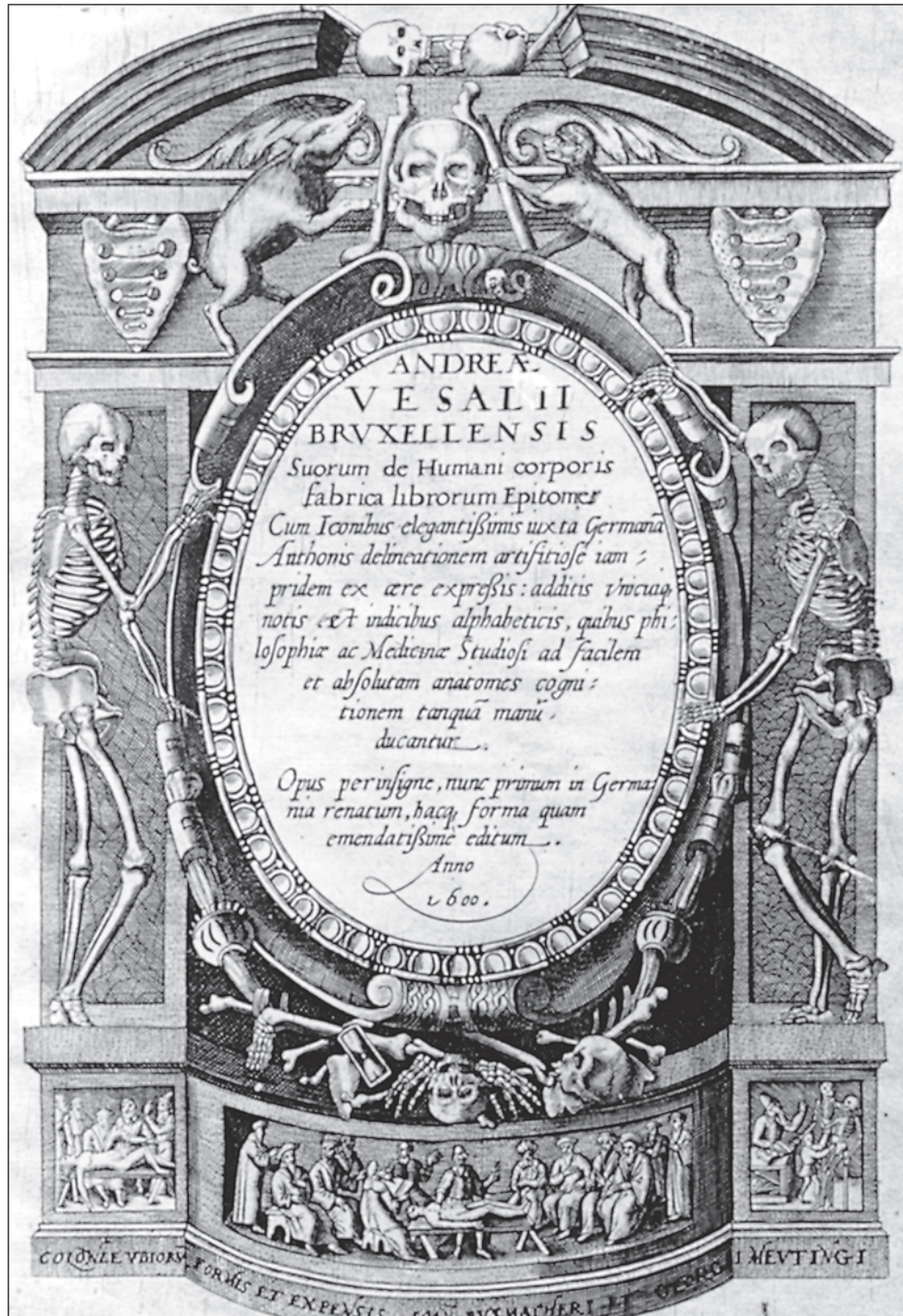
- Nosilec: »Divi mesue et nova quaedam vltra ea que secum associari consuerunt opera preclarissima vt inferius speculanti sub manus indicio demonstratur etc.« Venetii M.D.XXVII (1527) (Johannis Mesua: De consolatione medicinarum).
- Na naslovnici sta dva eklibrisa: (1) In Cathalogo sitticensi inscriptus; nato dodano (2) olim nunc Gerbeziani; s tretjo roko je pripis, ki pove, da knjiga ni zadostovala potrebam Stične iz česar je mogoče sklepati, da je tako razloženo, zakaj je knjiga prešla v last dr. Grbca. Na hrbtu je stara signatura T. No. 153. Na notranji strani platnic je narisana Apfaltrerjev govoreči heraldični ekslibris z letnico 1540, na prvem listu, nad uvodno inicialo je vpis: Catalogo Bibliothecae Publ(icae) Ep(isco)palis Labac(ensis) inscript(us).
- Objava: Majda Smole: Najstarejši ekslibris na slovenskih tleh, v: Življenje in tehnika 7–8/70, str. 486–487.

23. Semeniška knjižnica: T VII: 1 rdeča (sl. 5)

- Antifonar (Dedicatio ecclesiae), nemška pisna šola, 15. stoletje; fragment istega rokopisa kot št. 24 oz. T VI. 10 rdeča oz. No. 175.
- Dva odrezka; 1. 90 x 293 mm; 2. 90 x 71 mm, zavihov pod zgornjim in spodnjim kapitalom (pribl. 12 mm) se ne da natančno izmeriti. Fragmenta sta polepljena kot hrbtna okrepitev knjige z dim. 360 x 251 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; odrezka sta sestavljena tako, da se notno črtovje nadaljuje v isti ravnini. Ohranjen je dobršni del zunanje margine, t.j. približno 57 mm (45 mm in zavihek 12 mm), dolžina vrste je 240 mm. Ohranilo se je nekaj več kot dve glasbeni enoti (notno črtovje in pripadajoče besedilo); ena enota meri 42 mm.
- Pisano s črno tinto; ena kadelna iniciala s preprostim polnilom, ena rdeča lombarda.
- Nosilec: »Vesalii Andrea Epitome Fabricae Humani Corp(ori)...« Coloniae Agrippinae, MDC. (160). Vezano v kartonaste platnice, ki so oblečene v nepopisan pergament. Hrbet je raven in fragmenta segata prek kapitala; knjiga se je zapirala z dvema trakovima, ki sta odrezana. Knjiga ima portalno naslovnico z govorečo predstavitevjo avtorja in vsebine; zanimiv je skupinski portret slavnih zdravnikov v tradiciji Dioskuridove naslovnice ter obstranski podobi anatomske lekcije in lekcije ob okostju; pred besedilom je Vesalijev portret v starosti 28 let.
- Na hrbtu je prilepljena etiketa VESALII Andrea Epitome Fabricae Humani Corp. in etiketa s signaturo T No 179. na spodnjem delu hrba je precej neopazno in s svinčnikom napisana sedanja signatura T VII. 1. Na 1. listu je rokopisni zaznamek: Catalogo Bibliothecae Publicae Ep(isco)pali Labacensis inscriptus.

24. Semeniška knjižnica: T VI: 10 rdeča

- Antifonar, nemška pisna šola, 15. stoletje; fragment istega rokopisa kot št. 23 oz. T VII. 1 rdeča oz. No. 179.
- Dva odrezka; 1. 139 x 308 mm; 2. 139 x 53 mm, prišteti je treba še zavihe pod zgornjim in spodnjim kapitalom (pribl. 12 mm), ki se ne da natančno izmeriti. Fragmenta sta polepljena kot hrbtna okrepitev knjige z dim. 360 x 224 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; odrezka nista sestavljena tako, da bi se notno črtovje nadaljevalo v isti ravnini. Dolžina vrste je 232 mm, ohranjen je dobršni del zunanje

Slika 5

marginie, t.j. približno 57 mm (45 mm in zavihek 12 mm), notranja margina je merila pribl. 40 mm; dolžina vrste je 240 mm. Ohranilo se je nekaj več kot dve glasbeni enoti (notno črtovje in pripadajoče besedilo); ena enota meri 41 mm.

- Pisano s črno tinto; dve kadelni iniciali imata preprosto floralno polnilo.
- Nosilec: »Paulus de Sorbait Belgicus: Praxis medica« Viennae (1680): letnica je skrita v kronogramu: Anno qVo Venerata LVes, Deo Dante & fa Vente, eX toto CeDebat.
- Vežano v kartonaste platnice, ki so oblečene v nepopisan pergament. Hrbet je raven in fragmenta segata prek kapitala; knjiga se je zapirala z dvema trakovoma, ki sta odrezana.
- Na hrbtu je etiketa z imenom avtorja in naslovom dela: De Sorbait p: Paulij Belgae, Phil. Et. Med. Doct. ac Profess. Praxis Medica. Pod tem etiketa s staro signaturo T No. 175 in na sredini hrba etiketa s sedanjo signaturo T VI. 10; na naslovnici je podpis Ex Bibliotheca Gerbeziana in na 1. listu poznejši rokopisni zaznamek: Catalogo Bibliothecae Publicae Ep(isco)pali Labacensis inscriptus.

25. Semeniška knjižnica: E VII. 20 rdeča (sl. 6)

- Sekvencijar ali del misala, nemška pisna šola, 14. stoletje.
- Dela dveh bifolijev iz istega kodeksa, ki je meril pribl. 385/390 x 275 mm. En bifolij prekriva sprednjo platnico od stika s hrbtom do zunanjšega roba, drugi pa sega prek prvega in teče čez hrbet in zadnjo platnico; bifolija sta sicer obrnjena vsak na svojo stran in se zapis razhaja, vendar je ohranjena ista linija veznika, notranje margine itd.
- Pergament, obojestransko popisan; na sprednjem fragmentu je ohranjenih nekaj več kot sedem enot črtovja z besedilom, na hrbtnem fragmentu pa vseh devet. Gre za enostolpno zrcalo, dolžina vrste je pribl. 190 mm, zgornja margina je merila pribl. 45 mm, spodnja pribl. 82 mm, notranja 33 mm in zunanja 58 mm. Vrstična enota znaša 27 – 30 mm in ima 4 notne črte in pripadajoče besedilo.
- Besedilo je pisano z rjavo tinto in se slabo sprijema s pergamentom, note so pisane v črni tinti in so odlično ohranjene, notno črtovje in preproste iniciacije (lombarde brez okrasa) so v rdeči tinti, preprosto floralno polnilo.
- Nosilec: »S. Patris Bernardi Claravallensis Abbatis primi ... Opera omnia in septem tomos...« Coloniae Agrippinae M.DC.LXXII. (1672).
- Preveleka čez tenke kartonaste platnice z okroglenim hrbtom prek štirih vezic. Zapiral ni.
- Na hrbtu je etiketa z imenom avtorja in naslovom dela, čez je nalepljena etiketa s sedanjo signaturo E.VII.20; na naslovnici je pečat BIBLIOTECA SEM. DIOCES. CLERIC. LABACI. Na notranji strani platnice je nalepljen tiskan ex libris Janeza Krstnika Prešerna.
- Predlist je ikonografsko bogat bakrorez: na sredini kleči sv. Bernard iz Clairvauxa z arma Christi ob desnem ramenu in drugimi simboli pasijona pred njim. Kot okrajšava tihožitja tipa vanitas, ki opozarja, da se je Bernard odrekel vojaškemu bojevanju, je jeklena rokavica, ki drži napis na praporu: »S. P. BERNARDI OPERA IN VII. TOMOS Digesta, aucta, recognita et variae illustrata Studio et labore IACOBI MERLONI Hortij SS. Theol. Lic. B. MARIAE in Pasculo Pastoris.« Zraven je položen steber bičanja, pokrov s Kristusovega groba, lestev in mošnjica s srebrniki, na drugi strani pa leščerba in trnova krona. To tihožitje je prislonjeno na skalovje, iz katerega rastejo oljčne veje, aluzija na Oljsko goro, kraj Kristusovega prijetja. V ozadju je pogled na tipično cistercijansko cerkev iz gotike. Na Bernardovi desni kleči papež Evgenij III., eden najpomembnejših cistercijanov, in zre v redovnega prvaka, v roki ima odprto knjigo, svoje najpomembnejše delo, kjer beremo: »Libri Quinqué de Consideratione ad Eugenium III. Pontificem«. Na Bernardovi levi strani

Slika 6

je v senco postavljen kralj David z odprto knjigo Visoke pesmi, kjer pod transliteriranim hebrejskim naslovom piše »Sponsus et sponsa. Osculetur me Osculo oris sui«. Sv. Bernard upira pogled v nebo, kjer sedem angelov nosi devet lovorovih venčkov in v vsakem je značilna oznaka Bernardovih zaslug ali kreposti: 1. Cultori Virg. Matris eximio; 2. Defensori Sedis Apostolicae; 3. Domitori Haereticorum; 4. Doctori Melliflue Theodidacto; 5. Zelatori Domus Dei; 6. Pacificatori Ecclesiae; 7. Praeconi Sacrae Militiae; 8. Amplificatori Ordinis, 9. Thaumaturgis. Iz Bernardovih ust se proti nebu vijeta dve molitvi. Na nebu so Bog Oče, ki z odprto dlanjo kaže proti Bernardu, ob njem Kristus v gesti priprošnje in iz ust se k tlom zliva svetloba do Marije kraljice, kjer beremo dva verza iz Visoke pesmi: Surge propera amica mea, formosa m(ea) et veni oz. Marija odgovarja Trahe me post te, curremus in odorem unguentur tuorum. Na drugi strani Boga Očeta je Marija priprošnjica, ki kaže svoje gole prsi. Nad kamnom v levem spodnjem kotu je podpis graverja Hulsman inc., pod praporom pa se tik ob spodnjem robu grafike vije ozek in dolg napisni trak: COLONIAE apud IOANNEM ANTONIUM KINCHIVM MDCLXXII.

26. Semeniška knjižnica: G VIII. 13 črna

- Antifonar, nemška pisna šola, 1. polovica 15. stoletja.
- En folij; dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 313 x 503 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, ohranjena je spodnja margina (široka pribl. 80 mm), na kateri je napisana številka 134 in to pomeni sekundarno foliacijo. List je precej obrezan, tako da je le ostal besedilno-notni del, ki ima 9 enot z vrstično enoto 45 mm. Pisno polje meri 415 x 280 mm.
- Pisano s temnorjavo tinto, notno črtovje ima štiri rdeče črte, poleg tega je še ena kadelna iniciala v rjavi tinti in ena lombarda v zeleni.
- Nosilec: »S. Hieronymi Vitas Patrum«, Venetiis 1483, Typographia Octavian Scotus. Inkunabula. Na zavihku sprednje platnice je vpisan naslov in ppodatek o letnici in tiskarju, v knjigi pa vložen listek z referenčnim podatkom Hain 8594 (t.j. Ludwig Hain: Repertorium bibliographicum in quo libri omnes ab arte typographica usque ad annum MD...recensentur, Stuttgartiae et Lutetiae Parisiorum 1826–1838, no. 8594; gl. Alfonz Gspan – Josip Badalić : Inkunabule v Sloveniji, Ljubljana 1957, št. 345). Prvi listi manjkajo, kar se je moralo zgoditi pred letom 1595, saj je na praznem inicialnem polju Barthallov vpis. Do fol. CCXLI je knjiga popolna, nato so trije foliji močno poškodovani.
- Vezano prek treh dvojnih vezic, leseni deščici (241 x 172 mm) sta prisekani in na notranji strani polepljeni z rjavim usnjem, da so razpoke lesa stabilizirane. Na hrbtu je etiketa s sedanjo signaturo.
- Več pripisov, kazalk in opozoril ('nota') v vsej knjigi; manjka naslovna stran in prva tekstovna stran z začetkom Prologa, ki je odtrgana po sredini levega stolpca, na spodnji margini se vidi začetek vpisa v stiški katalog z značilno pisavo (»Cathalogo...«); na fol. I r se izteče prolog, sledi osrednje besedilo »Vitas patrum« in na polju, kjer bi morali biti prostoročno dodana iniciala B(enedictus deus qui vult) je ex libris »Michael Barthall me propriovere sibi comparauit Anno 1595«.

27. Semeniška knjižnica: X VI. 9 črna

- Antifonar, nemška pisna šola, 15. stoletje.
- Spodnja polovica enega folija; dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 187 x 275 mm.
- Pergament, obojestransko popisan, ohranjena je spodnja margina, visoka približno 54 mm, navpični margini sta obrezani na enotno širino 40 mm. Dolžina vrste je 180 mm, vrstična enota (notni zapis s pripadajočim besedilom) znaša 32 mm; ohranjene so štiri enote. Pikiranja in drugih prvin zrcala ni.
- Pisano s skoraj črno tinto, naslonilni črti in notno črtovje so v rdeči tinti, enako lombarda C. lombarda P je modre barve, obe sta brez okrasa.
- Trdi in tenki kartonasti platnici sta ob vertikalni obrezi nekoliko uvihnjeni (zaradi varovalne funkcije), vezano prek treh vezic, hrbet je raven, dva galunska trakova za zavezovanje knjige sta odrezana. Knjiga je odlično ohranjena.
- Nosilec: »Onomasticon Latino-Graecum novum et veterum. Studiosae iuventutis bono concinnatum est a Wolfgango Schensledero S.J....« Dilingae Anno M. DC. LXIV (1664)
- Na hrbtu sta dve etiketi, starejša na vrhu je prazna, pod njo je nalepljena etiketa s sedanjo signaturo. Na naslovnici je vpis »Caroli Josephi L.B: ab Apfaltrer. SS: Th(eo)l(o)giae Doctoris et Proton(otarius) Apostol(icus) 1702.«

28. Semeniška knjižnica: C IV. 8 rdeča

- Gradual, kiriale (napevi za različne praznike), nemška pisna šola, 14. stoletje; fragment istega rokopisa kot št. 28 oz. V. III.17.
- Dobršni del bifolija iz glasbenega rokopisa, dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 365 x 428 mm. Glasbeni kodeks je sprva meril približno 365 x 272 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; za prevleko platnic je uporabljen tako, da teče nekdanji vezniko na stiku med hrbtom in sprednjo platnico, razvidni so podatki za vse margine: zgornja je visoka pribl. 40 mm, notranja 25 mm, zunanja 62 mm, spodnja probl. 65/70 mm. Pisno polje meri 280 x 190 mm; vrsta je dolga pribl. 186/190 mm, naslonilna črta je enojna. Na stran je bilo zapisanih 8 enot (notni zapis s pripadajočim besedilom), katere vrstična enota znaša 35 mm. Pikiranja ni.
- Note in besedilo je pisano z rjavo tinto, notno črtovje pa z rdečo, enako tudi rubrike in začetnice. Vmes je 12 lepih, četudi preprostih lombard v rdeči tinti, modri in zeleni tinti, ki so visoke od 28–34 mm.
- Fragment je prevleka čez trdi in tenki kartonasti platnici, hrbet je malo zaobljen. Fragment je odlično ohranjen, pergament je – z izjemo hrbta – še vedno bel.
- Nosilec: »Commentaria in Cantica canticorum Salomonis, auctore R.P.F. Gregorio Coelio Pannonio....Opus Posthumum«. Viennae M. DC. LXXXI (1681)
- Na hrbtu sta dve etiketi, na zgornji, ki je delo prvega knjižničarja F. J. Dolničar, je ime avtorja in naslov dela, na spodnji je sedanja signatura. Na notranji strani naslovnice je ex libris Janeza Krstnika Prešerna.

29. Semeniška knjižnica: V III. 17 črna

- Gradual, kiriale (napevi za različne praznike), nemška pisna šola, 14. stoletje; fragment istega rokopisa kot št. 27 oz. C IV.8 rdeča.

- Del folija iz glasbenega rokopisa, dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 195 x 295 mm. Glasbeni kodeks je sprva meril približno 365 x 272 mm, knjiga, ki jo ovija, pa 158 x 105 mm.
- Pergament, obojestransko popisan; za prevleko platnic je uporabljen zgornji del folija, tako da lahko beremo pet zgornjih vrst. Gre za nekdanjo recto (desno) stran, kar je razvidno iz proporcev stranskih margin in, na zavihku najdemo knjigoveške vbode v nekdanjem vezniku. Zgornja margina meri 38 mm, notranja 28 mm in zunanja 59 mm. Podatki o višini vrstične enote (notnega črtovja z besedilom) so enaki kot pri fragmentu št. 27. Pikiranja ni.
- Note in besedilo je pisano z rjavo tinto, notno črtovje pa z rdečo, enako tudi rubrike in začetnice. Ohranjenih je 6 lombard, pisanih v enakem elegantnem slogu kot pri prejšnji enoti, pisane so v rdeči tinti, modri in zeleni tinti, ki so visoke od 28–35 mm.
- Fragment je prevleka čez trdi in tenki kartonasti platnici, hrbet je raven, platnici segata malo čez knjižni blok.
- Nosilec: »Operazioni di Leopoldo Primo, imperatore de Romani sempre augusto sotto l'anno 1688 ovvero Campagna gloriosa di Massimiliano Emmanuele di Baviera... descritta da D. Gio. Paolo Zenarolla ...«. Vienna 1689; »Trionfi di Leopoldo Primo... descritte da D. Gio. Paolo Zenarolla e dedicata all' emin. Cardinale Leopoldo a Collonitz...«. Vienna 1690.
- Na hrbtu sta dve etiketi, na zgornji je navedeno ime avtorja Zenarolla in okrajšana naslova obeh zgodovinskih del, na spodnji je sedanja signatura. Na naslovnici je pripis J.A.T. Decant. To pomeni: Joannis Antonii Thalnitscher Decani, ki je bil prvotni lastnik.

30. Semeniška knjižnica: Z VI. 21 črna

- Gradual ali antifonar (ohranjena je samo doksologija »Gloria patri...«), nemška pisna šola, 15. stoletje; fragment istega rokopisa kot št. 27 oz. C IV.8 rdeča.
- Del folija iz glasbenega rokopisa, dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 170 x 230 mm. Prvotnih dimenzij glasbenega kodeksa ni mogoče ugotoviti, vendar je bil precej velikega formata (prim. dim. vrstične enote); knjiga, ki jo fragment ovija, meri 139 x 80 mm.
- Pergament, najbrž obojestransko popisan; za prevleko platnic je uporabljen del folija s stransko margino (verjetno zunanjo, ker meri pribl. 65 mm) z dvojno verzalno naslonilno črto in v tem primeru bi šlo za del verso (leve) strani. Višina vrstične enote (notnega črtovja z besedilom) je 43 mm in je najbrž bil korna knjiga. Sledov zrcala ni.
- S temnorjavo tinto so pisane note in besedilo, notno črtovje je pisano rdečo, vidi se del modre lombarde.
- Fragment je uporabljen kot prevleka čez trdi in tenki kartonasti platnici, hrbet je raven, platnici segata malo čez knjižni blok; svetlozeleni trakovi za zavezovanje so odrezani.
- Nosilec: »I Furori della gioventu. Eserciti Rhetorici del' Cav. Gio: Battista Manzini all' ill(ustrissi)mo et R(everendissi)mo Sig(nore) Don Francesco Peretti«. Roma M. DC. XXXIX (1639). Bakrorezna naslovnica s puttii, ki v atiki arhitekturnega okvirja nosijo emblem s panterjem, na talnem zidcu pa emblem z baziliskom.
- Na hrbtu je etiketa s sedanjo signaturo, zraven je s prosto roko napisano »Manzini. Segreti Rhetorica« in navpično »I Furori«. V knjigi sta dva rokopisna ex librisa Janeza Andreja Gladiča, oba datirana 1661; najdemo ju na predlistu in na notranji strani hrbte platnice.

31. Semeniška knjižnica: W VI. 6 črna

- Sekvenciarij, nemška pisna šola, 2. polovica 14. stoletja.
- Bifolij; dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 319 x 472 mm. Prvotni veznik je viden na hrbtni strani, ohranjena je gornja margina, ena zunanja in obe notranji, besedilo je pisano v dveh stolpcih in je ohranjeno. Ker je obrezana spodnja margina, so prvotne dimenzije kodeksa pribl. 370 x 290 mm. Knjiga, ki jo fragment ovija, meri 280 x 180 mm, hrbet je širok pribl. 36 mm.
- Pergament dobre kvalitete, je obojestransko popisan; zrcalo prvotnega kodeksa ima pribl. 36 mm visoko zgornjo margino, približno 70 mm spodnjo, 41 mm notranjo in pribl. 40 mm za zunanjo; medstolpni prostor meri 27 mm. V vsakem stolpcu je besedilo pisano v 35 vrsticah z vrstično enoto 7,6 mm. Pikiranja ni videti, črte zrcala so narisane s tenkim peresom in tinto.
- Besedilo je pisano s kostanjevo rjavo tinto, v cinobru so rubrike in lombarde, prav tako lo lombarde v moderi tinti. Na zunanji strani platnic ve videti 49 lombard, visokih od 1 do 3 vrstic, najbrž bi podobno ugotovili tudi na notranji strani. V več lombardah je vpisana pripravljala črka (*lettres d'attente*).
- Fragment je uporabljen kot prevleka čez trdi in tenki kartonasti platnici prek štirih zelenih vezic, hrbet je okroglen in vezava je odlično ohranjena; zavezuje se z zelenimi trakovi. Ob prevezavi je bil knjižni blok nekoliko obrezan in naslovna stran nalepljena na papir.
- Nosilec: »Historia Georgen und Herrn Casparn von Frundsberg«. Franckfurc am Mayn M. D. LXXII (1572). Na naslovnici je v okvirju s fruktoni in putti videti v naslovu imenovana gospoda; napis na spodnjem robu medaljona navaja njuni imeni. Na zadnjem listu v knjigi je ob kolofonu emblem tiskarja Georga Raba: v značilno manierističnem okvirju z maskami, posebitvami letnih časov in arhitekturnimi prvini, je medaljon, sredi katerega stoji operutničena Fama, ki trobi v dve pozavni, ob njej pa so vrani, kar je aluzija na tiskarjev priimek. Naapis okoli medaljona navaja imena sedanjega lastnika tiskarne in prejšnjih.
- Na hrbtu sta dve etiketi: zgornja je stara in navaja avtorja (Reisner) in naslov dela, pod njo je etiketa s sedanjo signaturo. V knjigi sta dva rokopisna ex librisa Marka Grbca, na notranji strani platnic in na naslovnici »Ex bibliotheca Gerbeziana. Labaci.« Na notranji strani platnic je Grbec lastnoročno vpisal »51 x«, kar je signatura njegove zasebne knjižnice.
- Objava: Marijan Smolik: Fragment sekvenciarija iz knjižnice Marka Grbca, v: Zbornik ob jubileju Jožeta Sivca (ur. J. Snoj), Ljubljana 2000, str. 35–42.

32. Semeniška knjižnica: brez signature

- Lekcionar ali misal: na eni platnici je mogoče prepoznati del evangelija sv. Mateja, na drugi pa besedilo ni čitljivo; nemška pisna šola, začetek 15. stoletja.
- En bifolij, dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki): 223 x 284 mm.
- Pergament, verjetno obojestransko popisan, zelo slabo ohranjen, vidnih je 20 vrst besedila z vrstično enoto 7,8 mm, pisano z rjavo tinto, v cinobru so rubrike in inicialne, skozi pergament preseva tri vrste visoka iniciala M.
- Nosilec: »Rechenbuch für die Anfahenden in gantzen und gebrochenen Zahlen ... 1612«: matematični, na roko spisani priročnik za začetnike. Vezano prek trdih in tenkih platnic, tri usnjene vezice, raven hrbet; ohranjeni so tekstilni trakovi za zavezovanje.

33. Semeniška knjižnica: samostojen fragment brez signature

- Misal, nemška pisna šola, verjetno prehod iz 14. v 15. stoletje.
- Bifolij; precej pomečkan in zato so meritve dimenzij manj zanesljive. Razgrnjen bifolij meri 358 x pribl. 500 mm. Prvotne dimenzije kodeksa so bile 358 (ali več) x 250 mm (ali več). Fragment so uporabili kot ovitek za tiskani misal (z merami pribl. 300 x 215 mm). Prvotni veznik je tekel po sredini hrbta, gre za enostolpno zrcalo (pisno polje meri 263 x 175 mm). Zdi se, da so v dobršni meri ohranjene vse margine: zgornja 30–33 mm, spodnja 67 mm ali več, zunanja 50–55 mm, notranja 22 mm.
- 35 vrst, vrstična enota znaša 7,3 mm, pisano v dveh velikostih, verjetno suho liniranje.
- Pisano s tenorjavo tinto, cinober so uporabili za rubrike, okrasne poteze v stavčnih začetnicah, za lombarde in oznako pagine.
- Snet ovitek s tiskanega misala; na zgornji margini je zapis s svinčnikom: »V to je bil zavit misal iz l. 1602 pri cerkvi sv. Miklavža župn. Ihan.« Sedaj je hranjen kot samostojna enota; zraven je priložen popis vsebine: berilo za vigilijo sv. Lovrenca, praznik sv. Lovrenca, god sv. Tiburcija, god sv. Hipolita, vigilija Marijinega vnebovzetja, god sv. Hermesa, obglavljenje sv. Janeza Krstnika, god sv. Feliksa in Adaukta, god sv. Eligija, god sv. Zaharije, začetek molitve »De Conceptione virginitis Mariae«; popisni list je datiran 8. 3. 1962.

34. Semeniška knjižnica: W VI. 5 črna

- Misal, nemška pisna šola, 15. stoletje.
- Bifolij; dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 564 x 376 mm.
- Pergament, obojestransko popisan. Prvotni veznik teče po sredini hrbta knjige, ki jo ovija (dim. 280 x 202 mm) in je ob vbodih razcefran. Dvostolpno zrcalo, stolpci so široki 86 mm, medstolpni prostor 20 mm; bifolij je verjetno obrezan, zato so mere margin nepopolne (zgornja 56 mm, spodnja 85 mm, notranja 31 oz. 32 mm, zunanja 58 mm). Sprva je misal meril 376 x 282 mm.
- Pisano s temnorjavo tinto v dveh velikostih, v stolpcih je po 34 vrst, vrstična enota meri 7,4 mm. S cinobrom so dodane okrasne poteze v stavčnih začetnicah, vmesni naslovi ter 2–3 vrste velike lombarde; z modro tinto so izpisane 3-vrstične lombarde. Razvidne so s svinčnikom potegnjene naslonilne črte in s tinto narisane vodilne.
- Nosilec: »Liber primus in svpplementum svpplementi cronicarvm: ab ipso primo auctore fratre Iacobo Philippo Bergomense etc.« Manjka del naslovnice, besedilo se prične šele z Deukalionom in tudi konec je pomanjkljiv.
- Na hrbtu je stara etiketa z oznako naslova, pod to pa etiketa s sedanjo signaturo Semeniške knjižnice. Na prvem listu je nalepljen tiskan lastniški zaznamek: Ex Libris JOAN: BAPT: PRESCHERN SS. Th.&J.V.D. PRAEPOSITILABACEN.

35. Semeniška knjižnica: S VI. 4 črna

- Misal, nemška pisna šola, 1. četrtina 14. stoletja.
- Bifolij, obojestransko popisan, dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 292 x 440 mm. Prvotni veznik teče po stiku hrbta in zadnje platnice. Fragment je precej obrezan, tako da zgornjega prostega roba ne moremo izmeriti, sicer pa meri spodnja margina pribl. 62 mm,

- zunanja vsaj 40 mm in notranja pribl. 35 mm. Prvotne dimenzije misala so bile približno 330 x 220 mm.
- Pisano je na enostolpnem zrcalu, vrsta je dolga 152 – 160 mm, 21 vrst z izjemno veliko vrstično enoto 10,8 mm. Temnorjava tinta in cinober za vmesne naslove in eno inicialo I na verzalnem robu.
 - Kot prevleka čez trde in tenke kartonske platnice prek treh galunskih vezic; trakovi za zavezovanje so odrezani. Nosilec: »Lands hadvest Der Löblichen Herzpgthums Crain...« s.l., M. D. XCVIII (1598). Na hrbtu je samo etiketa s sedanjo signaturo; na notranji strani sprednje platnice in na naslovnici so različni pripisi in računi.

36. Semeniška knjižnica: V II. 12 črna

- Misal, nemška pisna šola, 15. stoletje.
- Bifolij; dimenzije fragmenta (z vštetimi zavihki) 239 x 364 mm; videti je neobrezan in tako so bile prvotne dimenzije kodeksa verjetno 239 x 167; platnice knjige, ki jo fragment ovija, merijo 197 x 154 mm. Prvotni veznik teče po sredini hrba.
- Pergament, obojestransko popisan; besedilo je pisano v treh velikostnih redih, vendar je osnovno zrcalo nespremenjeno: na sprednji platnici je dvostolpno (širina vsakega stolpca je 60 mm, širina medstolpnega prostora znaša 18 mm), na hrbtni je enostolpno zrcalo (z dolžino vrste 120 mm).
- 20 vrst, vrstična enota je 9,8 mm, pikiranje ni razvidno, naslonilnih in vodilnih črt ni.
- Pisano z rjavo tinto, cinober za okrasne poteze v začetnicah, rubrike, vmesne inicialne v tipu lombard, za 3-vrstično inicialo P(uer), ki ima preprosto črtno polnilo z rjavo tinto.
- Ohranjeno kot prevleka čez pergamentno vezavo, ki je na notranji strani polepljena s papirjem. Na hrbtu so vidne tri galunske vezice, ki povezujejo šive na hrbtu s pergamentnimi platnicami, galunski trakovi za zavezovanje so odrezani. Na zunanji strani je pergament umazan, na notranji strani pa je nepoškodovan in kaže, da je bil misal napisan na odličnem pergamentu.
- Nosilec: Georg Reutter: »Ausführlicher wahrer und ... Bericht des fürstlichen rechten Freischüssens...« Breslau, kronogramska letnica 1612.
- Na sprednji platnici je nekaj računov, na predlistu pa nekaj zaznamkov.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Fragmente mittelalterlicher Handschriften in öffentlichen Sammlungen – 2. Ljubljana, Seminarbibliothek/ Semeniška knjižnica

Nataša Golob

Die Aufnahme der Fragmente mittelalterlicher Handschriften aus slowenischen Sammlungen erfolgte bisher nicht nach systematischen Prinzipien; manche Einheit war aufgrund ihrer historischen, textuellen oder paläographischen Eigenheit Gegenstand einer Sonderstudie bzw. das Fragment wurde im Rahmen einer anderen Gesichtspunkten gewidmeten Studie behandelt. Im Jahr 1999 wurde das erste Verzeichnis eines abgeschlossenen Komplexes von Fragmenten einer selbständigen Archiv- oder Büchersammlung veröffentlicht (Mittelalterliche Fragmente in öffentlichen Sammlungen in Slowenien: 1. Piran, Pfarrarchiv/Srednjeveški fragmenti v javnih zbirkah v Sloveniji: 1. Piran, Župnijski arhiv, in: Zbornik za umetnostno zgodovino, S.n. XXXV/1999, S. 136-146). In dem hier vorgestellten Material sind einige von bisher

bekannten Fragmenten aus der Seminarbibliothek/Semeniška knjižnica in Ljubljana versammelt. Sie sind kostbar: erstens, weil sie auf Bucheinbänden in der Zeit bis etwa 1700 vorkommen und demnach von der äußeren Form »brauchbarer« Bucheinbände und von ihren strukturellen Besonderheiten zeugen, und zweitens, weil es sich dabei um Bücher handelt, die der Academia Operosorum bei ihrer Gründung von ihren angesehensten Mitgliedern geschenkt worden waren. Zahlreiche Bucheinheiten ermöglichen uns durch ihre Exlibris den Einblick in die Lesegewohnheiten der gebildeten Kreise in Ljubljana. Die Fragmente selbst legen als Bestandteile ehemaliger Handschrifteneinheiten Zeugnis ab von dem nun beinahe zur Gänze als verlorengelassen geltenden älteren Bücherfond, wo Texte mit liturgischem bzw. theologischem Inhalt vorherrschen. Nur ausnahmsweise kann vermutet werden, aus welcher Bibliothek sie als unbrauchbares und veraltetes Material ausgesondert und bestenfalls als Makulatur bzw. Buchbindematerial verwendet wurden.